

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/109/2018
Identifikačné číslo spisu: 5712201945
Dátum vydania rozhodnutia: 08.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Branislav Král
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5712201945.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ A. F. bývajúcej v Y., 2/ A. J. bývajúcej v Y., 3/ V. V., bývajúcej v Y., 4/ C. N., bývajúceho v Y., 5/ M. A., bývajúcej v M., 6/ U. U., bývajúcej v L., 7/ X. V., bývajúcej vo A., 8/ R. V. bývajúceho v H., 9/ R. Q., bývajúcej v N. 10/ Ing. Y. L., bývajúcej v W., 11/ Ing. R. C. bývajúcej v C., 12/ L. Q., bývajúcej v Y., všetkých právne zastúpených spoločnosťou AK JUDr. Repáň a partneri, s.r.o., so sídlom Martin, M. R. Štefánika 25, proti žalovaným 1/ U. U. bývajúcej v M., 2/ R. T., bývajúcej v M., obom zastúpeným JUDr. Vladimírom Zvarom, advokátom so sídlom Veľký Krtíš, SNP 1/A, o zaplatenie 20.957,70 eur, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp.zn. 5C/35/2012, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. februára 2018 sp.zn. 10Co/297/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/ až 12/ priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100%.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (v poradí tretím) rozsudkom z 8. júna 2017 č.k. 5C/35/2012-650 rozhodol nasledovne: (I.) Žalovaná 1/ U. U. je povinná zaplatiť žalobcom 1/ A. F. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/30 vo výške 530,58 eur, 2/ A. J. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/30 a 1/20 vo výške 1326,44 eur, 3/ V. V. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/30 a 1/20 vo výške 1326,44 eur, 4/ C. N. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/30 vo výške 530,58 eur, 5/ M. A. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/10 vo výške 1591,73 eur, 6/ U. U. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/10 vo výške 1591,73 eur, 7/ X. V. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/15 vo výške 1061,15 eur, 8/ R. V. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/15 vo výške 1061,15 eur, 9/ R. Q. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/45 vo výške 353,72 eur, 10/ Ing. Y. L. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/45 vo výške 353,72 eur, 11/ Ing. R. C. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/45 vo výške 353,72 eur a 12/ L. Q. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/40 vo výške 397,93 eur, to všetko do troch dní od právoplatnosti

rozsudku. (II.) Žalovaná 2/ R. T. je povinná zaplatiť žalobcom 1/ A. F. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/30 vo výške 530,58 eur, 2/ A. J. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/30 a 1/20 vo výške 1326,44 eur, 3/ V. V. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/30 a 1/20 vo výške 1326,44 eur, 4/ C. N. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/30 vo výške 530,58 eur, 5/ M. A. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/10 vo výške 1591,73 eur, 6/ U. U. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/10 vo výške 1591,73 eur, 7/ X. V. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/15 vo výške 1061,15 eur, 8/ R. V. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/15 vo výške 1061,15 eur, 9/ R. Q. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/45 vo výške 353,72 eur, 10/ Ing. Y. L. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/45 vo výške 353,72 eur, 11/ Ing. R. C. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/45 vo výške 353,72 eur a 12/ L. Q. náhradu zodpovedajúcu dedičskému podielu 1/40 vo výške 397,93 eur, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. (III.) Žalobcom 1/ až 12/ sa voči žalovaným 1/ a 2/ priznáva nárok na náhradu účelne vynaložených trov konania v rozsahu 100%.

2. Súd prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že pôvodní žalobcovia 1/ - 13/ si uplatňovali nárok na základe dedičského konania po nebohej X. K., vedeného na Štátnom notárstve v Martine pod sp.zn. D 335/77. Zákonní dedičia po nebohej sa v dedičskom konaní v uzavretej dedičskej dohode okrem iného dohodli, že poľnohospodársku a lesnú pôdu (v bezplatnom užívaní bývalej socialistickej organizácie, nachádzajúcu sa v k.ú. H., zapísanú v protokole č. 11 a to parcely č. 195, 234, 254, 207/2 v celosti a parcely č. 92, 118, 142 v 1/6-ine) nadobudla X. J. (právna predchodkyňa žalovaných 1/ a 2/) s tým, že „pre prípad vypustenia tejto pôdy z bezplatného užívania, alebo iného speňaženia je povinná z utrzenej hodnoty vyplatiť po 1/5-ine ostatným spoludedičkám“. Súd prvej inštancie pri posudzovaní nárokov žalobcov vychádzal z právne záväzného názoru odvolacieho súdu vysloveného v skoršom zrušujúcom uznesení z 28. júla 2016, sp.zn. 10Co/55/2016, ktorý konštatoval záväznosť dohody dedičov, ako aj dostatočný spôsob určenia povinnosti žalovaných v dedičskej dohode umožňujúci číselné vyjadrenie nároku žalobcov v prípade scudzenia nehnuteľnosti v kontexte rozhodnutia najvyššieho súdu z 26. novembra 2003 sp.zn. 5Cdo/96/2000 (R 45/2005). Z neho jednoznačne vyplýva, že „rozhodnutie o vyporiadaní dedičstva, podľa ktorého sa preberateľom dedičstva poľnohospodárskych pozemkov stáva jeden z dedičov s tým, že v prípade scudzenia pozemkov za náhradu, sa táto rozdelí v rovnakom pomere medzi všetkých dedičov, možno považovať za obdobu zmluvy, ktorá zaväzuje nie len jej účastníkov, ale aj ich právnych nástupcov a umožňuje im domáhať sa práv, resp. nárokov ňou založených, ak sa stanú splatnými“. Podľa tohto uznesenia tiež platí, že v dedičskom rozhodnutí je povinnosť určená takým spôsobom, ktorý umožňuje vyčíslenie bez akejkoľvek pochybnosti, čo dokumentuje aj petit samotnej žaloby. Predchádzajúca všeobecná argumentácia okresného súdu o princípe ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva pritom nič nemení na ustálenom závere najvyššieho súdu o existencii nároku právnych nástupcov dedičov z takéhoto dedičského rozhodnutia. Za účelovú a bezpredmetnú považoval argumentáciu žalovaných o zmeškaní uplatnenia nárokov v zmysle zák.č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam. V súdnej veci sa totiž nejednalo o dorovnanie dedičských podielov, žalobcom ich nárok na podiel vyplýval zo samotného dedičského rozhodnutia (dohody dedičov). V priebehu konania samostatným uznesením súd rozhodol, že pokračuje v konaní na strane žalobcov s dedičmi po zomrelom žalobcovi 13/ M. F., a to so žalobkyňou 2/ A. J. a žalobkyňou 3/ V. V., a zároveň bol podiel pre ne rozpočítaný. Pri ustálení okruhu dedičov súd prvej inštancie vychádzal z predložených dedičských rozhodnutí, vo vzťahu k žalobcom, ktorí boli právny nástupcami dedičov, uvedených v dedičskom rozhodnutí po neb. X. U., rod. R. sp.zn. D 335/1977. Obranu žalovaných, ktorí si uplatnili voči žalobcom nárok, spočívajúci v úhrade nákladov, ktoré mali so zabezpečením prevodu nehnuteľnosti, súd prvej inštancie vyhodnotil ako nedôvodnú, nakoľko tento považoval za premlčaný. S poukazom na žalobcami vznesenú námietku premlčania mal za nesporné, že žalovaným uplynula trojročná premlčacia lehota, ktorú mali na uplatnenie nároku, pretože žalobný návrh bol podaný 10. februára 2012 a prvýkrát kompenzačná námietka bola vznesená 6. októbra 2015. Žalovanú sumu žalované spochybňovali do základu (uvedené však súd s ohľadom na vyššie uvedené vyhodnotil ako nedôvodné), výšku žalovanej sumy, čo sa týkalo matematického výpočtu, nespochybnili. Sumu vo výške 20 957,70 eur súd prvej inštancie rozpočítal medzi žalobcov 1/ až 12/ podľa výšky spoluvlastníckych podielov, zodpovedajúcich dedičstvu v súvislosti s predloženými dedičskými rozhodnutiami.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ (v poradí tretím) rozsudkom z 28. februára 2018 sp.zn. 10Co/297/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny (§ 387 ods. 1 C.s.p.) a žalobcom 1/ až 12/ priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správne rozhodol v súlade s právnym záverom odvolacieho súdu vysloveným v jeho skoršom zrušujúcom uznesení, ktorého záver odkazoval na rozhodnutie najvyššieho súdu (R 45/2005) a nenastali v priebehu konania také skutočnosti, pre ktoré by bolo potrebné, aby sa od neho súd prvej inštancie odchýlil. Odvolací súd v predchádzajúcom rozhodnutí konštatoval vychádzajúc z uvádzanej judikatúry a vykonaného dokazovania záväznosť dohody dedičov v rámci dedičského rozhodnutia aj voči ich právnym nástupcom, ako aj dostatočný spôsob určenia povinnosti umožňujúci číselné vyjadrenie nároku. Ako účelovú vyhodnotil argumentáciu žalovaných o zmeškaní uplatnenia nárokov, nakoľko sa nejedná v danom prípade o vyrovnanie dedičských podielov. Pokiaľ žalovaní namietali, že v konaní nevystupovali všetci dedičia, avšak nekonkretizovali bližšie, ktorí dedičia mali byť ďalšími stranami sporu, súd správne vychádzal z dedičských listín mu predložených. Zároveň konštatoval, že okruh strán sporu nemusí byť tvorený všetkými do úvahy prichádzajúcimi dedičmi, nakoľko ide o typické uplatnenie pohľadávky v súdnom spore, ktorú môže uplatňovať ktokoľvek z dedičov/veriteľov. K námietke o nutnosti prejednávania pohľadávok vzniknutých na základe dedičskej dohody v dedičských konaniach po právnych predchodcoch odvolací súd uviedol, že ich vznik bol viazaný na scudzenie predmetných pozemkov a v tom čase neexistovali. Pokiaľ žalované namietali, že v prípade pôvodného žalobcu 13/ si mali jeho právne nástupkyne (žalobkyne 2/ a 3/) uplatniť nárok najprv v dedičskom konaní, odvolací súd s poukazom na § 172 ods. 1 a 3 C.m.p. uzavrel, že v konaní po zomrelom dedičovi poručiteľa súd neprejedná majetok patriaci poručiteľovi.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/ a 2/, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., eventuálne z § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. Vo vzťahu k rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 45/2005) správne podľa ich názoru súd uviedol, že rozhodnutie o vyporiadaní dedičstva, ktoré má zákonom predpokladané náležitosti, zakladá majetkové právo aj pre právnych nástupcov, ktorí sa môžu domáhať práv, avšak musia splniť postup, ktorý je upravený v zákone, vrátane prejednávania dedičstva pred orgánom štátu. V tejto súvislosti poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Cdo/223/2012. Podľa ich názoru žaloba na plnenie z predaja nehnuteľností nekorešponduje s predmetom schválenej dohody (nie je uvedená výška výplaty), a preto je dohoda dedičov nejasná a nezrozumiteľná, z tohto dôvodu si mali žalobcovia uplatniť nárok na súde podľa zákona č. 293/1992 Zb. a keďže tak do 30. júna 1993 neurobili, tento nárok im zanikol. Odvolací súd tak nesprávne vyriešil zásadnú právnu otázku „(i) povinnej ingerencie štátu do jednotlivých dedičských konaní žalobcov, keď pôvodné dedičské rozhodnutie neznelo v ich prospech, (ii) vo výpočte dedičského vyrovnávacieho podielu nie ku dňu smrti poručiteľa, resp. jednotlivých poručiteľov, ale ku dňu odpredaja nehnuteľnosti; (iii) v neurčitosti rozhodnutia o vyporiadaní dedičstva bez určenia lehoty splatnosti s tým, že odvolací súd umožnil analógiu výkladu rozhodnutia štátneho orgánu na úroveň schválenej dohody medzi dedičmi“.

5. Žalobcovia 1/ až 12/ žiadali vo vyjadrení dovolanie odmietnuť ako procesne neprípustné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p..

8. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť

samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. V zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

11. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t.j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

12. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovolaním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C.s.p.) žalovaní 1/ a 2/ napádajú rozsudok odvolacieho súdu, ktorým potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie, teda rozhodnutie vo veci samej.

13. Dovolanie podané z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci žalované 1/ a 2/ odôvodnili tým, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), eventuálne je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p.). O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 C.s.p. (a to z hľadiska všetkých troch procesných situácií upravených v uvedenom ustanovení pod písmenom a/ až c/) rozhoduje dovolací súd, pričom závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C.s.p.). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí, konkretizuje a doloží, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky.

14. Ak dovolateľ odôvodňuje prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (R 83/2018). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“.

15. Za ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý

právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp.zn. 6Cdo/29/2017, prijatý ako judikát R 71/2018).

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. je zase relevantná právna otázka, ktorá už bola dovolacím súdom riešená, pri jej riešení ale nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu preto, lebo jeho jednotlivé senáty zastávajú odlišné (rozdielne) právne názory, čo sa prejavuje v ich rozdielnom rozhodovaní. V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vtedy, keď dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p., je povinný označiť rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o dovolateľom nastolenej právnej otázke rozhodoval rozdielne (1 Cdo 179/2017, 2 Cdo 37/2018, 3 Cdo 48/2018, 4 Cdo 21/2017, 6 Cdo 22/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 141/2017). Skutočnosť, že dovolateľ, ktorý vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, neuvedie rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sú rozdielne, je dovolacím súdom považovaná za absenciu náležitostí dovolania v zmysle § 431 až 435 C.s.p. (1 Cdo 206/2016, 8 Cdo 141/2017, 8 Cdo 50/2017).

17. Zároveň len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p.).

18. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 C.s.p., musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

19. V danom prípade sa žalované v dovolaní nestotožnili s právnymi úvahami odvolacieho súdu, podali kritiku jeho právnych záverov a polemizovali so správnosťou riešenia viacerých otázok, ktorými sa odvolací súd podľa presvedčenia žalovaných odklonil od „judikatúry“. Ich dovolacia argumentácia ale v jednotlivostiach a aj komplexne nedáva podklad pre posúdenie, či skutočne došlo k nimi tvrdnému odklonu. Žalované na jednej strane v dovolaní poukázali na rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 5Cdo/96/2000, 2Cdo/223/2012, z ktorých v dovolaní citovali časti ich odôvodnení týkajúce sa riešenia otázky vyplatenia peňažného plnenia z predaja nehnuteľností (poľnohospodárskej pôdy) špecifikovaných v dedičskej dohode, na strane druhej nie je z ich vyjadrenia v dovolaní zrejmé, v čom spočíva namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky reprezentujúci citované

rozhodnutia.

20. Žalované považujú za nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázkach a/ povinnej ingerencie štátu do jednotlivých dedičských konaní žalobcov, keďže pôvodné dedičské rozhodnutie neznelo v ich prospech, b/ vo výpočte dedičského vyrovnávacieho podielu nie ku dňu smrti poručiťľa, resp. jednotlivých poručiťľov ale ku dňu odpredaja nehnuteľnosti a c/ v neurčitosti rozhodnutia o vyporiadaní dedičstva bez určenia lehoty splatnosti s tým, že odvolací súd umožnil analógiu výkladu rozhodnutia štátneho orgánu na úroveň schválenej dohody medzi dedičmi. Na podporu svojej argumentácie o nesprávnosti právnych záverov prijatých odvolacím súdom označili rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 5Cdo/96/2000, 2Cdo/223/2012.

21. Odhliadnuc od skutočnosti, že žalované vo svojom dovolaní nekonkretizovali, v čom sa odvolací súd v týchto otázkach odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v jeho rozhodnutiach sp.zn. 5Cdo/96/2000 a sp.zn. 2Cdo/223/2012, dovolací súd uvádza, že najvyšší súd v rozsudku sp.zn. 5Cdo/96/2000 dospel k záveru, že „Rozhodnutie o vysporiadaní dedičstva, podľa ktorého sa preberateľom dedičstva - poľnohospodárskych pozemkov stáva jeden z dedičov s tým, že v prípade scudzenia pozemkov za náhradu sa táto rozdelí v rovnakom pomere medzi všetkých dedičov, možno považovať za obdobu (analógiu) zmluvy (dohody), ktorá zakladajúc majetkové právo zaväzuje nielen jej účastníkov, ale aj ich právnych nástupcov, a ktorá im umožňuje domáhať sa práv, resp. nárokov ňou založených, ak sa stanú splatnými“. V rozhodnutí sp.zn. 2Cdo 223/2012 zase poukázal na to, že na základe nejasnej a nezrozumiteľne postavenej schválenej dohody dedičov sa nemožno úspešne na súde domáhať vyplatenia peňažného plnenia z predaja jednotlivých nehnuteľností špecifikovaných v tejto dohode, keď predmet sporu (žaloba na plnenie z predaja jednotlivých nehnuteľností) nekorešponduje s predmetom schválenej dohody (povinnosť vyplatiť ustupujúcich dedičov v lehote 3 dní odo dňa obdržania výnosu z pôdy v užívaní socialistickej organizácie). Je zrejme, že tieto, žalovanými označené a citované rozhodnutia najvyššieho súdu sa vo svojich právnych názoroch nijako nerozchádzajú (každé vychádza z iného skutkového základu) a nepredstavujú ani „rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu“. Každé z týchto rozhodnutí vychádza z iného skutkového i právneho základu, keď v jednom prípade súdy považovali dedičskú dohodu, resp. jej obsah vyjadrený v rozhodnutí o vyporiadaní dedičstva v otázke rozdelenia výťažku z predaja zdedenej poľnohospodárskej pôdy (predtým v užívaní bývalej socialistickej organizácie) za jasný a zrozumiteľný (sp.zn. 5Cdo/96/2000) - a teda táto zaväzovala nielen jej účastníkov, ale aj ich právnych nástupcov, v druhom z nich nebolo v dedičskej dohode jasne a zrozumiteľne dohnuté rozdelenie výťažku z predaja nehnuteľnosti (ale iba výnos z nej), a preto (ak zvyšní dedičia mali záujem na vyrovnaní dedičských podielov) boli povinní si svoj nárok uplatniť spôsobom a v zákonnej lehote upravenej v zákone č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam.

22. V posudzovanej veci bola uzavretá dedičská dohoda v nasledovnom znení: „Poľnohospodársku a lesnú pôdu v bezplatnom užívaní soc. org. nachádzajúcu sa v k.ú. H., zapísanú v protokole č. 11 a to parcely č. 195, 234, 254, 207/2 v celosti a parcely č. 92, 118, 142 v 1/6-ine nadobudla X. J., nar. XX. novembra XXXX, s tým, že pre prípad vypustenia tejto pôdy z bezplatného užívania alebo iného speňaženia, je povinná z utrženej hodnoty vyplatiť po 1/5 ostatným spoludedičkám.“. Je teda zrejme, že na posudzovaný prípad možno vzťahovať závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5Cdo/96/2000 tak, ako postupovali i súdy nižších inštancií. Vzhľadom na podmienku scudzenia pôdy v budúcnosti (pod slovným spojením „iné speňaženie“ možno nepochybne zaradiť i jej predaj) je zrejme, že právo na náhradu nebolo obmedzené len na osoby ustupujúcich dedičov, ale sa malo týkať aj ich právnych nástupcov, a tomuto právu zodpovedajúca povinnosť poskytnúť náhradu sa netýkala len toho dediča, ktorému pripadla pôda do výlučného vlastníctva, ale aj tých jeho právnych nástupcov, ktorí sa stanú jej vlastníckmi a prípadne im náhrada za pôdu v prípade jej scudzenia. Dôvera občanov v právo priznané právoplatným súdnym rozhodnutím (v danom prípade rozhodnutie Štátneho notárstva v Martine sp.zn. D 335/77 z 26. mája 1977) patrí medzi základné istoty, na ktoré sa možno v demokratickom a právnom štáte spoliehať. Pretože Slovenská republika je podľa čl. 1 ods. 11 Ústavy Slovenskej republiky takýmto štátom, nemôže byť takáto dôvera právnych nástupcov ustupujúcich dedičov v predmetnej veci sklamaná. Preto i v posudzovanej veci platí, že „Rozhodnutie o

vysporiadani dedičstva v prejednávanej veci, so zreteľom na jeho obsah, možno považovať za obdobu (analogiu) zmluvy (dohody), ktorá zakladajúc majetkové právo zaväzuje nielen jej účastníkov, ale aj ich právnych nástupcov, a ktorá im umožňuje domáhať sa práv, resp. nárokov ňou založených, ak sa stanú splatnými“. Nakoľko sa v rozhodnutí uvádzala i konkrétna výška tejto náhrady ustupujúcim dedičom - 1/5 z utrženej hodnoty pre každého spoludediča, táto bola určená takým spôsobom, ktorý pri splnení v ňom uvedenej podmienky umožňoval jej vyčíslenie bez akýchkoľvek pochybností. Zároveň, keďže sa toto majetkové právo malo odvíjať od skutočne poskytnutej náhrady za pôdu v čase jej scudzenia (viď slovné spojenie „...z utrženej hodnoty vyplatiť...“), a nie od jej hodnoty ako predmetu dedičstva, t.j. mohla sa stať známou až v budúcnosti, bola rozhodujúcou cena nehnuteľností ku dňu jej odpredaja. Závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Cdo/223/2012 tak nebolo možné v danej veci uplatňovať, keďže z rozhodnutia štátneho notárstva, ktorého obsahom bola i vyššie označená dedičská dohoda, bola v otázke rozdelenia výtťažku z predaja zdedenej poľnohospodárskej pôdy (predtým v užívaní bývalej socialistickej organizácie) jasná a zrozumiteľná (zaväzovala nielen jej účastníkov, ale aj ich právnych nástupcov), a preto ustupujúci dedičia nemali potrebu uplatňovať si nárok na vyrovnanie dedičských podielov podľa zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam (ich nárok z uzavretej dedičskej dohody nezanikol neuplatnením práva na vyrovnanie dedičských podielov v zákonnej lehote podľa cit. zákona).

23. Dovolací súd zároveň poukazuje na to, že ak v súdnom konaní zo zmluvy (dedičskej dohody), ktorá zakladá majetkové právo ustupujúcich dedičov, resp. ich právnych nástupcov na vyplatenie dohodnutej náhrady pre prípady predaja (scudzenia) nehnuteľnosti, ktorá v dedičskom konaní pripadla iba jednému z dedičov, vystupuje niekoľko povinných osôb (ako právni nástupcovia dediča, ktorému pripadlo dedičstvo) alebo oprávnených osôb (ustupujúci dedičia, príp. ich právni nástupcovia), každá z nich koná sama za seba - § 76 C.s.p. (každá z nich má samostatné majetkové právo). Navyše nebolo potrebné, aby toto majetkové právo muselo byť najskôr, po smrti ustupujúcich dedičov, predmetom dedičského konania po nich, nakoľko dedič môže žalovať dlžníka poručiteľa priamo žalobou na plnenie a nie je pre tento prípad potrebné, aby bola pohľadávka najprv „prededená“ (k tomu pozri § 212 ods. 1 C.m.p., resp. 175y ods. 1 O.s.p. účinného do 30. júna 2016). Dedičstvo sa totiž nadobúda smrťou poručiteľa, pričom osvedčenie o dedičstve má iba deklaratórny charakter. Ani smrť poručiteľa nemá za následok spočívanie premlčacej doby v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka.

24. Vzhľadom na to, že žalované vo svojom dovolaní poukázali na rozhodnutia založené na rozdielnych právnych záveroch, avšak ničím nekonkretizovali, v čom sa podľa nich odvolací súd pri svojom rozhodovaní od záverov v nich uvedených odklonil, resp. iba polemizovali a spochybňovali správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd - riadiac sa ustálenou rozhodovacou praxou - musí konštatovať, že v dovolaní žalovaných absentujú náležitosti dovolania v zmysle § 432 až 435 C.s.p., čo dovolaciemu súdu znemožňuje uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Dovolací súd opätovne poukazuje na to, že iba sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/, c/ C.s.p. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa (2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 235/2016, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

25. Je nepochybné, že v dovolaní žalovaných absentuje zákonom požadovaná náliežitosť - dovolacie dôvody v ňom nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 C.s.p.

26. Vzhľadom na to najvyšší súd dovolanie žalovaných podľa § 477 písm. f/ C.s.p. odmietol.

27. Úspešným žalobcom dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.